

ÄVEN VETENSKAPEN KAN VARA EN FARA FÖR VÄRLDEN

Vetenskapen kan på många sätt förbättra livet för oss, och det skall vi vara tacksamma för, men den har en gräns för sin kompetens. Också vetenskapen är en fara för världen, om vetenskapens resultat inte hanteras på ett etiskt försvarbart sätt. Vetenskapen som troslära är därför idag lika stendöd som en dekreterande dogmatisk religion. Mänskliga tankesystem och mänskliga institutioner ger inte på ett självklart sätt livskraft och livsmod.

Dogmer är en fara för världen trumpetas det trosvisst på SvD Brännpunkt 20 april av folkhälso- och socialtjänstministern Morgan Johansson. I samma andetag proklamerar han ännu en dogm - vetenskapen är räddningen från de religiösa dogmerna. Han inser inte att också det är en dogm och att också den dogmen är en fara för mänskligheten.

Sedan 1980-talet har religionen fått ökad betydelse i människors liv och i politiken, sett i ett internationellt perspektiv. Solidaritet i Polen, kyrkornas roll när Berlinmuren föll, sandinistgerillan i Nicaragua och den fundamentalistiska högern i USA är exempel på kyrkornas ökande politiska roll. Bevakningen av Johannes Paulus II:s sjukdom, död och begravning samt intresset för valet av efterträdare är ett annat. Men också islam har fått ökad politisk betydelse genom olika fundamentalistiska grupper och exempelvis Iran-mullorna.

Vi kan beklaga att en fundamentalistisk tro vinner sådan ingång hos så breda massor som är fallet både inom kristendomen och islam, men vi kommer inte åt problemet genom att försöka ersätta religionen med vetenskapen. Religionen kommer alltid att finnas därför att Gud finns och därför att människan till sitt väsen är religiös. Att ersätta tron på Gud med tron på vetenskapen kan ju Morgan Johansson hoppas på, men han kommer därför inte att lyckas, av det enkla skälet att religionen ger människor en livsmening som vetenskapen inte kan ge. Vi måste därför in i religionen och göra upp med en i sig själv inkapslad religiositet. Det handlar om att utveckla kraft inom en livgivande, brett samhällsbyggande och djupt andligt rotad religiositet.

Vetenskapen kan på många sätt förbättra livet för oss, och det skall vi vara tacksamma för, men den har en gräns för sin kompetens. Också vetenskapen är en fara för världen, om vetenskapens resultat inte hanteras på ett etiskt försvarbart sätt. Vetenskapen som troslära är därför idag lika stendöd som en dekreterande dogmatisk religion. Mänskliga tankesystem och mänskliga institutioner ger inte på ett självklart sätt livskraft och livsmod. Idag gäller ett andligt sökande. Vi är redan inne i en tid då andligt sökande och andligt längtande människor i olika trostraditioner finner varandra. Det handlar om både kristna, muslimer och buddhister.

Tecknen är många på ett ökat andligt intresse och en ökad andlig längtan, även om detta intresse och denna längtan inte avspeglas i deltagarantalet i de traditionella gudstjänsterna. Detta betyder dock inte att religionen spelat ut sin roll, men att den traditionella gudstjänsten idag inte svarar mot människors andliga behov.

Skiljelinjen idag går mellan dem som känner sig hemma i en lågmäld, lyssnande, andligt sökande och tolererande miljö som inte gör halt vid samfundsgränserna och dem som trosvisst dekreterar att det egna samfundet äger sanningen. Det är beklagligt att den nyvalde påven av hans insatser de senaste åren att döma hör till den senare kategorin. Desto mer glädjande är det att Svenska kyrkan har en ärkebiskop som lever med

siktet inställt på framtiden. Med den genomslagskraft och den betydelse påven har skulle världen behöva något annat.

Att av det dra slutsatsen att religionen skall ersättas med vetenskapen är att ge stenar i stället för bröd. Visst kan religionen bli en fara för politiken. Men den kan också bli en tillgång. Den kan tillföra samhället kraft som ingen annan dimension av livet på vår jord kan. Religionen blir farlig när människor låser sig i sina förutfattade meningar och projicerar dem på Bibeln eller Gud eller när de bättre än Gud vet hur Gud borde vara. Religionen blir en tillgång när människor öppnar sig för den kraft som ständigt flödar mot oss från den andliga världen.

Det handlar idag om att bli medveten om skiljelinjen inom religionerna. Att bejaka en ödmjuk och tolerant religiositet som visar respekt för alla människor som tar Gud på allvar. Det betyder inte att en sådan religiositet är flummig eller synkretistisk, men det betyder att man vilar i sin övertygelse, lyhört lyssnar till andras övertygelse och söker gemenskapen i allas gemensamme Gud bortom orden och institutionerna.

(© Bengt Wadensjö, 2005.)